

CERKVENI glasbenik

Revija za cerkveno glasbo

3

Letnik 119, leto 2026

Glasba v času Frančiška K. Križmana | Sončna pesem | Orgelski dan Akademije za glasbo
Primorski organisti in zborovodje | Nova izdaja Slavimo Gospoda | Poučevanje | Rabljeni zvonovi

Orgelski dan v Velesovem

Na Oddelku za sakralno glasbo Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani smo tako kot vsako leto tudi v študijskem letu 2025/26 tradicionalno organizirali Orgelski dan. Ta glasbeni dogodek je vsakič poseben predvsem zato, ker v strokovni diskusiji, umetniškem programu in osebnih pogovorih družijo študente in študentke ter profesorje tako sakralne glasbe kot tudi drugih smeri. Tokrat je Orgelski dan potekal 4. maja 2026 v cerkvi Marijinega oznanjenja v Velesovem. Bogat program dveh koncertov in predavanj, ki je trajal od 11.00 do 17.30, je s pozdravnim nagovorom prvič otvorila nova dekanja Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani, red. prof. dr. Karolina Šantl Zupan. Program Orgelskega dneva so skupno izvedli študentje in študentke ter profesorji Akademije za glasbo v Ljubljani in Inštituta za cerkveno glasbo Katoliške bogoslovne fakultete v Zagrebu.

Program se je pričel s koncertom profesorjev omenjenih institucij. Predstavili so se prof. dr. Mario Perestegi, prof. Egon Mihajlovič, prof. Elizabeta Zalović, doc. Milan Hibšer, prof. Dubravko Čepulić ter Luka Posavec, mag. muz. Na orglah mojstra Tomaža Močnika, izdelanih v slogu Gottfrieda Silbermanna in Zachariasa Hildebrandta, so izvedli baročno obarvan program, po obdobjih od baroka (Clérambault, Vivaldi, Bach) in prehoda na klasicizem (Johann Christian Kittel) do sodobne orgelske glasbe v poklon baročnemu velikanu Dietrichu Buxtehudeju (Eben: Hommage à Dietrich Buxtehude).

Po kratkem druženju in nagovoru vodje Oddelka za sakralno glasbo, prof. dr. Maria Perestegija, je sledil izbor predavanj.

Udeleženci ob Močnikovih orglah. | Jurij Dobravec

Zasl. prof. mag. Ivan Florjanc je v široko zasnovanem predavanju *Sakralna – cerkvena – resna glasba in glasba* razlagal o razlikah poimenovanja »sakralna« in »cerkvena« glasba ter zakaj je prišlo do teh delitev. Pripravil je močan zgodovinski pregled pojmovanja glasbe in harmonije v povezavi z dojemanjem časa in prostora (geocentrizem – modalnost, heliocentrizem – tonalnost), temeljev evropske civilizacije in njene glasbene identitete, ter se kritično spraševal o označevanju glasbe kot nečesa splošnega s pridevniki.

Program je nadaljeval prof. Egon Mihajlovič s predavanjem *Ornamentika v španski orgelski glasbi v obdobju baroka*. Predstavil je kulturno dogajanje v Španiji v obdobju 16. in 17. stoletja, s poudarkom na glasbenem razvoju. Podrobneje je predstavil vpogled v izvajalsko prakso španskih baročnih skladateljev za orgle. Govoril je o posebnostih okraševanja v španski baročni glasbi, o registraciji orgel na španskem območju v tem obdobju ter o glasbenih oblikah, ki jih najdemo pri španskih skladateljih baroka.

Naslednje predavanje z naslovom *Orglarstvo osrednje Nemčije v obdobju baroka* je izvedel orgelski strokovnjak Luka Posavec mag. muz. Jedrnato struk-

Med predavanji v učilnici. | Jurij Dobravec

turirano je predstavil razvoj izdelave orgel na območju osrednje Nemčije (Turingija, Saška - Anhalt). Vključil je razumevanje arhitekture cerkva na teh območjih, prakse uglasitve inštrumentov, karakteristike registrov in pomembnih orglarjev iz obravnavanih krajev. Predstavil je orgle v Eisenachu, rojstnem mestu Johanna Sebastiana Bacha, ter podrobneje orgle v Arnstadt, kjer je Bach deloval. Dotaknil se je Bachovega sodelovanja pri sprejemu novih orgel in njegovega prijateljstva s Silbermannom, čeprav se glede rešitev pri postavitvi orgel nista strinjala. Na hitro je predstavil dva inštrumenta orgelskega izdelovalca Trosta, ki je sicer manj obravnavan kot Silbermann, a to še ne pomeni, da so njegova dela manj kakovostna. Predavanje je zaključil s kratkim pregledom Silbermannovega dela in njegovih inovacij ter prvega koncepta v Sloveniji.

Doc. Milan Hibšer je v predavanju *Stari prstni redi in tehnika igranja na orgle v obdobju renesanse in baroka z glasbenimi primeri* predstavil kratek pregled tehnike igranja na orgle v obdobju renesanse in baroka, ki ga je podprl z glasbenimi primeri. Cilj predavanja je bil potrditi, da glasbenih del skladateljev renesanse in baroka ne moremo igrati vseh na enak način, ker sta prstni red in tehnika igranja od začetka renesanse do Bacha zelo specifična. Nista posledica okusa, temveč sta historično vezana na konstrukcijo inštrumentov tistih obdobj, kar je za historično informirano izvajalsko prakso potrebno razumeti.

Predavanje *Prispevek skladateljic in izvajalk k orgelski umetnosti* je vodila prof. Elizabeta Zalović. Izpostavila je pomembnost omembe ženskih ustvarjalk na področju orgelske glasbe, saj se je na orgle precej časa gledalo kot na »moški« inštrument. Pomembnost vloge žensk v zgodovini kulturnega in znanstvenega razvoja je podprla z omembo sumerske princese Enheduane, ki je bila svečenica, pesnica in prva navedena avtorica glasbenega dela. Izpostavila je, da se vpliv njenega delovanja pozna na celem toku književnosti, med drugim tudi na formulaciji molitev v Bibliji. Nadalje je predstavila kronološki pregled pomembnih ženskih figur na področju orgelske umetnosti, tako skladateljic kot poustvarjalk, vse od prve organistke Thais (žene izumitelja hidravlike, Ctesibiusa) do ene najbolj znanih organistk 20. in 21. stoletja, Marie Claire Alain.

Organolog Jurij Dobravec je svoje predavanje *Frančišek Ksaver Križman: od kronologije do biografije, od opisa do organološke analize*, po svojih besedah, bolj kot akademsko podajanje informacij namenil kot izziv novim raziskovalcem. Predstavil je delo slovenskega graditelja orgel Franca Ksaverja Križmana, ki ga je za predstavitev izbral predvsem zato, ker v letu 2026 praznujemo 300-letnico njegovega rojstva. Križman

velja za pomembno vez med južno in srednje evropsko orgelsko tradicijo, saj je edini izdelovalec orgel, ki je s svojimi idejami prodril najbolj severno v nemški orgelski prostor. Dobravec je predavanje zasnoval s kratko predstavitevijo Križmana, njegovih znanih del, ki predstavljajo izziv za raziskovalce slovenske orgelske tradicije, ter s primerom organološke raziskave.

Sklop predavanj je zaključil prof. Mario Penzar. V predavanju *Simbolika števil v delih J. S. Bacha na primeru Matejevega pasijona, BWV 244 (»Herr, bin ich's, bin ich's«)* je Bachovo glasbo analiziral s pristopom razumevanja števil kot kodiranih mističnih zapisov nekih pomenov. Najprej je s historičnim pregledom razložil, kateri pomeni so vezani na posamezna števila, nato pa to razumevanje apliciral na analizo linij posameznih glasov v primeru nekaj taktnege zbor »Herr, bin ich's, bin ich's« iz Matejevega pasijona.

Po kosilu in druženju je sledilo še zaključno dejanje Orgelskega dneva, koncert študentov in študentk obeh sodelujočih fakultet. Program je bil sestavljen, podobno kot pri uvodnem koncertu profesorjev, večinoma iz del baročnih skladateljev (Clérambault, Couperin, de Grigny, Böhm, Buxtehude in Bach), izvedeno pa je bilo tudi delo francoskega skladatelja 20. stoletja, Jeana Langlaisa. Vsi izvajalci in izvajalke so poskrbeli za slovesen zaključek dneva, ki ga je zaradi pomembne izmenjave znanja, gojenja pristne umetnosti ter preprostega medsebojnega povezovanja vredno ponavljati vsako leto. *f*

Ivan Florjanc. | Jurij Dobravec

Elizabeta Zalović. | Jurij Dobravec

Mario Penzar. | Jurij Dobravec